

**LÄNSRÄTTEN
I VÄSTERBOTTENS LÄN**
Föredragande
Christina Röckner

BESLUT
2008-03-07
Meddelat i Umeå

Mål nr
2431-07 E
Kansli 3

SÖKANDE

Svensk Flygambulans AB, 556061-5949
Säve Flygplatsväg
423 73 Gävle

Ombud: jur. kand. Per-Owe Bumgarth och advokat Olle Rislund
Advokatfirman Cederquist KB
Box 1670
111 96 Stockholm

MOTPARTER

1. Jämtlands läns landsting
Box 602
832 23 Frösön

2. Landstinget Västernorrland
871 85 Härnösand

3. Norrbottens läns landsting
971 89 Luleå

4. Västerbottens läns landsting
901 89 Umeå

KONKURRENSVERKET

2008-03-10

Avd

Dnr

Doss

Aktbil

SAKEN

Överprövning enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling - LOU

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Landstingen i Västerbottens län, Västernorrlands län, Jämtlands län och Norrbottens län (härefter landstingen) har genomfört en samordnad upphandling av sjuktransporter med ambulansflygplan (dnr 1563-2006) och beslutat att anta det anbud som lämnats av Lufttransport Svenska AB.

Svensk Flygambulans AB (härefter bolaget) har till länsrätterna i Västerbottens län, Västernorrlands län, Jämtlands län och Norrbottens län inkommit med ansökningar om överprövning av upphandlingen.

Genom interimistiska beslut den 22 november 2007 har länsrätterna i Västerbottens län, Jämtlands län och Norrbottens län förordnat att upphandlingen

Dok.Id 32598

Postadress
Box 193
901 05 Umeå

Besöksadress
Nygatan 45
(Tingshuset)

Telefon
090-17 74 00
E-post:

Telefax
090-13 75 88

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-12:00
13:00-15:00

den tidpunkt som landstingen påstår. – Bestämmelsen i 7 kap. 1 § LOU är en skyddsbestämmelse för att säkerställa anbudsgivares tillgång till effektiva rättsmedel mot upphandlingar som kan strida mot LOU. Vid angivna förhållanden bör därför oklarheter kring när avtalet ingicks tolkas till den upphandlande myndighetens nackdel. Länsrätten får därför anses ha prövat bolagets interimistiska yrkande före det att ett upphandlingskontrakt förelåg och är därmed inte förhindrad att pröva ansökan i sak. Länsrätten i Västerbottens läns interimistiska beslut räcker för övrigt för att stoppa hela upphandlingen tills vidare. – Upphandlingskontraktet är inte undertecknat av behöriga firmatecknare för Lufttransport. Avtalet är undertecknat av Henry Hansen som är styrelseordförande i Lufttransport. Enligt registreringsbevis för företaget tecknas dess firma av styrelsen. Styrelsen består av två ledamöter varav Henry Hansen är en. Lufttransport VD äger dessutom teckna företagets firma beträffande löpande förvaltningsåtgärder. Eftersom Henry Hansen inte är ensam styrelseledamot och inte heller är VD i Lufttransport äger han inte ensam teckna företagets firma. Någon fullmakt som skulle ge Henry Hansen behörighet att ensam teckna Lufttransport's firma har inte förebringats vid ingåendet av upphandlingskontraktet. Henry Hansen var därmed inte behörig att ingå upphandlingskontrakt med bindande verkan för Lufttransport's räkning. Giltigt upphandlingskontrakt förelåg således inte den 22 november 2007. Detsamma gäller även om Lufttransport nu skulle komma att godkänna Henry Hansens åtgärder i efterhand eftersom upphandlingskontraktet i så fall blir giltigt först vid tidpunkten för en sådan ratihabering. Huruvida landstingen må ha varit i god tro avseende Henry Hansens behörighet saknar betydelse, se bl.a. Kammarrätten i Stockholms dom den 25 maj 2007 i mål nr 1988-07.

Landstingen anför bl.a. följande. Landstingens undertecknande av upphandlingskontraktet genomfördes på följande sätt. De sista sidorna i upphandlingskontraktet skickades till landstingen i Jämtland, Norrbotten och Västerternorrland. Från Jämtlands läns landsting inkom en skannad kopia av den av

landstingsdirektören undertecknade sista sidan via e-post kl. 8.37 den 22 november till Västerbottens läns landsting. Från Norrbottens läns landsting inkom motsvarande skannade kopia via e-post kl. 16.11 samma dag. Från Landstinget i Västernorrlands län inkom motsvarande skannade kopia den 20 november. Dokumentet saknar datering. Originalet kompletterades med datum den 22 november och skickades samma dag med post till Västerbottens läns landsting. Västerbottens läns landsting undertecknade kontraktet för sin del i Umeå. När så samtliga landsting undertecknat kontrakten skickades samtliga fem originalexemplar den 22 november med post för underskrift på samtliga originalexemplar samt signering på de enskilda sidorna i kontrakten och dess bilagor. Upphandlingskontraktet omfattar fem parter; dels den antagna leverantören Lufttransport, dels de fyra upphandlande landstingen. Upphandlingskontraktet utgörs av ett gemensamt kontrakt som upprättats i fem likalydande exemplar, ett för varje part. Giltigt upphandlingskontrakt föreligger således när detta undertecknats av leverantören och samtliga fyra landsting. Då Lufttransport undertecknade avtalet den 16 november är således den avgörande tidpunkten för frågan om giltigt upphandlingskontrakt föreligger eller inte när det sista av de fyra landstingen undertecknade kontraktet. Som tidigare anförts var det Norrbottens läns landsting som undertecknade kontraktet sist av de fyra landstingen. Landstingsdirektören i Norrbottens län undertecknade avtalet omedelbart efter ett sammanträde som avslutades kl. 14 den 22 november. Efter denna tidpunkt saknar länsrätten möjlighet att ta upp bolagets ansökan om överprövning till prövning eftersom upphandlingskontrakt föreligger. – Fram till september 2007 ägdes Lufttransport av Norsk Helikopter AS. I september förvärvades samtliga aktier i Lufttransport av Fly Partners AB, som ägs av Henry Hansen. I samband med överlåtelsen av aktierna i Lufttransport erhöll Henry Hansen en generalfullmakt som gav honom rätt att företräda Lufttransport i samtliga de omständigheter som kan uppkomma i samband med företagets verksamhet och drift. Generalfullmakten är daterad den 10 september 2007, dess giltighetstid är inte begränsad i tiden och fullmakten har inte återkallats. Fullmakten har

undertecknats av två personer vilka vid tidpunkten för generalfullmaktens utställande var styrelseledamöter i Lufttransport. Då Henry Hansen vid tidpunkten för undertecknande av upphandlingskontraktet med stöd av generalfullmakt ägt rätt att teckna Lufttransports firma föreligger giltigt upphandlingskontrakt mellan Lufttransport och landstingen. Det saknar därvid betydelse att fullmakten inte bifogats avtalet. Lufttransport är redan i dag leverantör av tjänster åt landstingen. Dessa avtal har för Lufttransports del undertecknats av Henry Hansen i egenskap av verkställande direktör. Inför undertecknandet av nu aktuellt upphandlingskontrakt frågade ansvarig upphandlare vem som skulle svara för undertecknandet. Henry Hansen svarade då att han ägde rätt att teckna Lufttransports firma och således skulle underteckna upphandlingskontraktet. Mot bakgrund av vad som redovisats ovan angående tidigare avtalsförhållanden mellan Lufttransport och landstingen fann landstingen ingen anledning att ifrågasätta att Henry Hansen ägde rätt att teckna Lufttransports firma. I andra hand gör landstingen därför gällande att man varit i god tro rörande Henry Hansens rätt att teckna Lufttransports firma.

Bolaget anför bl.a. följande. Enligt de nya uppgifterna från landstingen har upphandlingskontraktet inte undertecknats av Norrbottens läns landsting kl. 14.00 utan någon gång därefter. Det är landstingen som är bäst skickade att säkra och lägga fram bevisning om vid vilka klockslag visst undertecknande har skett och den osäkerhet som föreligger i frågan måste därför med nödvändighet gå ut över landstingen och inte över bolaget. Mot bolagets bestridande och i avsaknad av bevisning har inte landstingen på ett betryggande sätt visat att upphandlingskontrakt undertecknats innan länsrätten prövade bolagets ansökan om åtgärder enligt LOU. Om landstingens påstående om tidpunkten för när upphandlingskontraktet undertecknats tillerkänns betydelse måste det påståendet ställas mot den omständigheten att Norrbottens läns landsting – trots att undertecknande ska ha skett redan någon gång efter kl. 14.00 – först kl. 16.11 aktuell dag skickade kopia på undertecknat upphandlingskontrakt till Västerbottens läns landsting. Denna omständighet visar att

undertecknandet av kontraktet sannolikt ligger efter den tidpunkt då länsrätten prövade bolagets ansökan. Någon förklaring till dröjsmålet med avsändandet har inte getts. Oklarheten beträffande tidpunkten när upphandlingskontraktet undertecknades innebär att det klockslag som går att fästa något avseende vid är kl. 16.11 när kopia på upphandlingskontraktet skickades. Vid denna tidpunkt hade länsrätten – ostridigt - redan meddelat interimistiskt beslut. – Den generalfullmakt som den avgående styrelsen i Lufttransport den 10 september 2007 utfärdat för Henry Hansen har förfallit genom ändringsanmälan till Bolagsverket den 19 september 2007. I ändringsanmälan anges att Lufttransports firma hädanefter tecknas av den nya styrelsen och då i dess helhet, dvs. av Henry Hansen och Peter Sandberg gemensamt. Generalfullmakten är därmed återkallad och Henry Hansen har efter den 19 september 2007 inte varit behörig att ensam teckna Lufttransports firma. Något civilrättsligt giltigt upphandlingskontrakt har därför inte förelegat den 22 november 2007. Landstingen har i andra hand anfört att landstingen varit i god tro avseende Henry Hansens rätt att teckna Lufttransports firma. I och med att det redan av Lufttransports registreringsbevis framgår att dess firma tecknas av styrelsen kan landstingen dock inte anses ha varit i god tro avseende Henry Hansens rätt att teckna Lufttransports firma.

Landstingen anför härefter bl.a. följande. Landstinget Västernorrland kompletterade kontraktet med datum mellan kl. 9.00 och 10.00 den 22 november. Västerbottens läns landsting undertecknade kontraktet den 21 november. Då ansvarig upphandlare inför undertecknandet kontaktade landstingsdirektören för att bestämma tid för undertecknande fick han besked om att landstingsdirektören skulle vara bortrest den 22 november. Det beslutades då att landstingsdirektören skulle skriva under kontraktet den 21 november. Kontraktet undertecknades under eftermiddagen den 21 november. Som tidigare angetts undertecknades kontraktet av Norrbottens läns landsting den 22 november omedelbart efter kl. 14. Landstingsdirektören var, med undantag för tiden mellan kl. 14 och 16, upptagen i olika sammanträden under hela dagen. Kon-

traktet undertecknades omedelbart efter det sammanträde som slutade kl. 14.00. Kontraktet undertecknades dock senast kl. 14.10. När landstingsdirektören skulle påbörja nästa möte kl. 16.00 lämnade hon kontraktet till sin sekreterare som kl. 16.11 skickade en kopia med e-post till Västerbottens läns landsting. Tidpunkten för e-postmeddelandets avsändande saknar betydelse för bedömningen när upphandlingskontrakt förelegat. Till styrkande av att upphandlingskontrakt förelåg före kl. 14.18 den 22 november åberopas intyg från landstingsdirektörerna i Norrbottens och Västerbottens län samt från Landstinget Västernorrlands upphandlingschef. - Det vidhålls att Henry Hansen ägt rätt att ensam teckna Lufttransports firma. Utöver den tidigare redovisade generalfullmakten innehar Henry Hansen även en fullmakt daterad den 25 september 2007. Fullmakten, som ger Henry Hansen rätt att ensam teckna Lufttransports firma, är undertecknad av Henry Hansen och Peter Sandberg.

I av landstingen åberopade intyg från landstingsdirektörerna i Norrbottens och Västerbottens län och från Landstinget Västernorrlands upphandlingschef anges följande. Upphandlingskontraktet undertecknades för Norrbottens läns landstings räkning omedelbart efter kl. 14.00, dock senast kl. 14.10, den 22 november 2007. – Upphandlingskontraktet undertecknades för Västerbottens läns landstings räkning mellan kl. 13 och 17 den 21 november 2007. – Upphandlingskontraktet undertecknades för Landstinget Västernorrland utan datering den 20 november 2007 och kompletterades senare med datum kl. 9.00 - 10.00 den 22 november.

Bolaget anför härfter bl.a. följande. Det noteras att landstingsdirektören vid Jämtlands läns landsting inte ingett någon vittnesattest avseende tidpunkten för sitt undertecknande. – Återigen för landstingen fram ett nytt klockslag för undertecknande av landstingsdirektören vid Norrbottens läns landsting. Det föreligger således en påtaglig osäkerhet kring tidpunkten för undertecknandet. Vidare kan den vittnesattest som getts in inte innebära att landstingen

uppnått det beviskrav som måste ställas i ett fall som detta. Den måste anses frampressad vilket drar ner trovärdigheten och dessutom beskrivs en händelse som inträffade för två månader sedan varför minnesbilden av vid vilket klockslag avtalet undertecknades måste vara svag. – Landstingen anför att det utöver den tidigare åberopade generalfullmakten även finns en senare utfärdad fullmakt som ger Henry Hansen rätt att teckna Lufttransports firma. Landstingens åberopande av den nya fullmakten visar tydligt att landstingen själva anser att generalfullmakten inte räcker för att grunda en behörighet för Henry Hansen att underteckna avtalet för Lufttransports räkning. Som bolaget uppfattat landstingen i tidigare yttranden har Henry Hansen ansetts befullmäktigad att företräda Lufttransport genom den i målet ingivna generalfullmakten. Det framstår då inte som trovärdigt att Lufttransports styrelse, lägligt nog efter att ändringsanmälan till Bolagsverket gjorts, endast några veckor efter att generalfullmakt utfärdats därefter utfärda ytterligare en fullmakt. Det bestrids att den i målet nu ingivna fullmakten förelåg vid den tidpunkt då Henry Hansen undertecknade avtalet.

Länsrättens bedömning

Landstingen har gjort gällande att bolagets ansökningar om överprövning ska avvisas på den grunden att tidsfristen för överprövning har löpt ut före ansökningar om överprövning inkom till länsrätterna och att upphandlingskontrakt har ingåtts före interimistiska beslut fattades av länsrätterna.

Bolaget har å sin sida bestridit att bolagets ansökan ska avvisas och invänt att upphandlingskontrakt inte har ingåtts före interimistiska beslut fattades av länsrätterna. Som stöd för detta anføres att upphandlingskontraktet inte har undertecknats av behörig firmatecknare för Lufttransport Svenska AB samt att samtliga landsting inte har undertecknat upphandlingskontraktet vid tidpunkten för länsrätternas interimistiska beslut.

Tidsfristen för överprövning

Vad först gäller tidsfristen för överprövning konstaterar länsrätten följande.

Den 9 november 2007 lämnade landstingen till samtliga anbudsgivare upplysningar om tilldelningsbeslutet och skälen för detta. Tidsfristen för överprövning löpte därför enligt 7 kap. 1 § LOU ut den 19 november 2007. Bolaget inkom med ansökningar om överprövning först den 22 november 2007 och alltså efter att tidsfristen för överprövning löpt ut.

Tidpunkten när upphandlingskontrakt förelåg och tidpunkterna för meddelande av länsrätternas interimistiska beslut

Vad härefter gäller frågan om när upphandlingskontrakt har ingåtts beaktar länsrätten följande.

Bolaget har gjort gällande att upphandlingskontrakt inte har förelegat den 22 november 2007 eftersom kontraktet inte har undertecknats av behörig firmatecknare för Lufttransport Svenska AB. Den åberopade generalfullmakten som avgående styrelsen i Lufttransport Svenska AB utfärdat för Henry Hansen har enligt bolaget återkallats eftersom Henry Hansen i ändringsanmälan till bolagsverket den 19 september 2007 själv angett att Lufttransport Svenska AB:s firma hädanefter skulle tecknas av den nya styrelsen i sin helhet, dvs. Henry Hansen och Peter Sandberg gemensamt. – Bolaget bestrider vidare att den ställningsfullmakt som landstinget åberopat utöver generalfullmakten förelåg vid tidpunkten när Henry Hansen undertecknade upphandlingskontraktet med landstingen. Detta eftersom landstingen påstår att Henry Hansen har haft rätt att företräda Lufttransport AB med stöd av generalfullmakten som utfärdades den 10 september 2007. För bolaget framstår det därför inte som särskilt trovärdigt att Lufttransport Svenska AB:s styrelse (där

Henry Hansensen ingår som en av två ordinarie styrelseledamöter) därefter skulle ha utfärdat ytterligare en fullmakt endast några veckor efter att Henry Hansen erhållit en generalfullmakt, men lägligt nog efter att ändringsanmälan skett till Bolagsverket den 19 september 2007.

Den skriftliga fullmakt som rubricerats ”Generalfullmakt” är undertecknad av två personer som vid fullmaktens utfärdande var styrelseledamöter i Lufttransport Svenska AB och gemensamt ägde teckna bolagets firma. Fullmakten är inte begränsad i tid. En sådan skriftlig fullmakt upphör att gälla om den har återkallats genom att huvudmannen, dvs. Lufttransport Svenska AB, återtar handlingen (jfr 2 kap. 16 § Avtalslagen). Med begreppet återtar avses att fullmakten återställs till huvudmannen (jfr Adlercreutz, Axel, Avtalsrätt I, uppl. 9 s. 164). Av detta följer att fullmakten inte kan anses återkallad enbart genom att ny bolagsstyrelse registrerats hos Bolagsverket. Bolagets invändning om att fullmakten återkallats genom förenämnd registrering kan därför inte godtas. Det saknas vidare utredning som visar att fullmakten återkallats genom att återställas till Lufttransport Svenska AB. Länsrätten finner därför inte visat att fullmakten som rubricerats ”Generalfullmakt” inte skulle ha givit Henry Hansen behörighet underteckna upphandlingskontraktet den 16 november 2007. Vid denna utgång finner länsrätten inte skäl att pröva frågan om den fullmakt som rubricerats ”Ställningsfullmakt” varit gällande eller inte.

Bolaget har också gjort gällande att upphandlingskontrakt inte förelåg före länsrätternas interimistiska beslut eftersom landstingen vid denna tidpunkt inte undertecknat kontraktet. I detta sammanhang konstaterar länsrätten följande.

I målet har framkommit att upphandlingskontraktet utgörs av ett gemensamt kontrakt. Det innebär att upphandlingskontrakt föreligger när kontraktet har undertecknats av leverantören och samtliga fyra landsting.

Av utredningen framgår att Landstinget Västernorrland undertecknade upphandlingskontraktet den 20 november 2007, att Västerbottens Läns Landsting undertecknade upphandlingskontraktet den 21 november 2007 och att Jämtlands Läns Landsting undertecknade avtalet senast klockan 08.37 den 22 november 2007. Vad gäller Norrbottens Läns Landsting har landstingen under skriftväxlingen först anfört att upphandlingskontraktet undertecknades ”kl. 14.00 den 22/11” och därefter att kontraktet undertecknades ”omedelbart efter ett sammanträde som avslutades kl 14 den 22 november”. Landstingsdirektören för Norrbottens Läns Landsting har den 18 januari 2008 intygat att ”upphandlingskontraktet med Lufttransport Svenska AB undertecknades för Norrbottens Läns Landstings räkning 2007-11-22 omedelbart efter kl. 14:00 dock senast kl. 14.10.” - Bolaget har ifrågasatt landstingens uppgifter och bl.a. anfört att landstingen ändrat uppgifter om tidpunkten för undertecknandet i sådan utsträckning att det råder stor osäkerhet om tidpunkten för undertecknandet. Enligt bolaget är också landstingsdirektörens vittnesattest minst sagt frampressad av ”Flygambulans” och har därmed tillkommit ofrivilligt vilket drar ner trovärdigheten. Till detta kommer enligt bolaget att kopia av undertecknat kontrakt skickats från Norrbottens Läns Landsting med e-post till Västerbottens läns landsting först kl. 16.11 samt att landstingsdirektörens intyg med angivande av exakta klockslag upprättats två månader efter själva händelsen. Vad landstingen anfört visar därför enligt bolaget inte att Norrbottens Läns Landsting undertecknat avtalet senast kl. 14.10 den 22 november 2007.

Enligt länsrättens uppfattning förtar vad landstingen anfört under skriftväxlingen beträffande tidpunkten för undertecknandet av upphandlingskontraktet inte på något avgörande sätt bevisvärdet av landstingsdirektörens intyg. Det saknas vidare utredning som bekräftar bolagets påstående om att landstingsdirektörens intyg utfärdats efter påtryckningar från visst bolag. Länsrätten finner därför att det av landstingsdirektören upprättade intyget och vad landstingen anfört kan läggas till grund för bedömningen att utredningen i målet

visar att upphandlingskontraktet undertecknats av Norrbottens Läns Landsting senast kl. 14.10 den 22 november 2007. Vad bolaget anfört om e-post meddelandet innehållande kopia på upphandlingskontraktet som skickats från Norrbottens läns landsting till Västerbottens läns landsting föranleder inte länsrätten att ändra uppfattning. Detsamma gäller vad avser bolagets invändning att landstingsdirektören intygat först efter två månader efter själva händelsen. Mot denna bakgrund finner länsrätten att upphandlingskontrakt mellan Lufttransport Svenska AB och landstingen har ingåtts senast kl. 14.10 den 22 november 2007.

Vad härefter gäller frågan om länsrätterna har meddelat de interimistiska besluten före eller efter den tidpunkt då upphandlingskontraktet förelåg, dvs. den 22 november 2007 kl. 14.10, noterar länsrätten följande.

I målet har framkommit att Länsrätten i Västernorrlands län expedierade interimistiskt beslut den 26 november 2007. Efter utredning har vidare framkommit att Länsrätten i Västerbottens län expedierat sitt interimistiska beslut efter kl. 16.00 den 22 november 2007. Vad gäller Länsrätten i Norrbottens län och Länsrätten i Jämtlands län (härefter "domstolarna") kan konstateras att domstolarna expedierade interimistiska beslut den 22 november 2007. Det framgår emellertid inte av handlingarna vid vilket klockslag som domstolarna expedierade besluten. Av ansökningarna om överprövning som har skickats via fax från bolagets ombud till domstolarna framgår emellertid att ansökningarna har skickats till domstolarna under eftermiddagen den 22 november 2007, till Länsrätten i Jämtlands län kl. 14.49 och till Länsrätten i Norrbottens län kl. 15.42. Bolaget har inte med utredning visat att de tidpunkter som markerats på ansökningarna som bolagets ombud via sin faxapparat skickat in till domstolarna är felaktiga. Länsrätten konstaterar vidare att en domstol inte kan meddela interimistiskt beslut före ansökan om överprövning har kommit in till domstolen. Mot denna bakgrund finner länsrätten att utredningen ger stöd för att länsrätternas interimistiska beslut har meddelats

efter den tidpunkt då upphandlingskontrakt förelåg, dvs. efter kl. 14.10 den 22 november 2007.

Sammanfattning

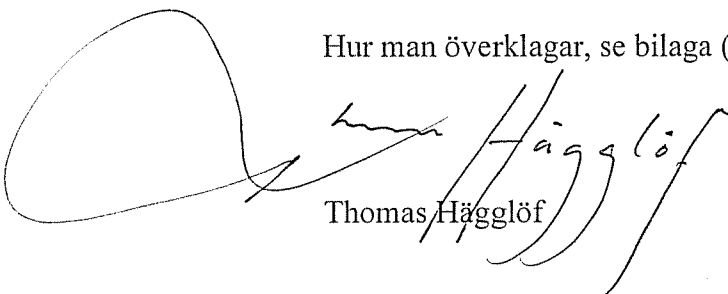
Länsrätten konstaterar sammanfattningsvis att utredningen i målet visar att tidsfristen för överprövning har löpt ut före bolaget inkom med ansökningarna om överprövning till länsrätterna och att upphandlingskontrakt ingåtts före länsrätterna expedierade interimistiska beslut. Det föreligger därför hinder mot att pröva bolagets ansökningar om överprövning.

BESLUT

Länsrätten avvisar bolagets ansökningar om överprövning.

Länsrätten upphäver de interimistiska besluten som fattats den 22 november 2007 av länsrätterna i Västerbottens län, Jämtlands län och Norrbottens län och det interimistiska beslut som fattades den 26 november 2007 av Länsrätten i Västernorrlands län.

Hur man överklagar, se bilaga (Dv 3109/1c)

Thomas Hägglöf